

Protokół

II posiedzenie Komitetu ds. Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027

Data spotkania: 14.02.2024 r.

Miejsce spotkania: MFiPR - sala im. G. Gęsickej A

Forma spotkania: stacjonarna

1. Otwarcie posiedzenia

Posiedzenie zostało otwarte przez Panią Katarzynę Pełczyńską-Nałęcz – Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Przewodniczącą Komitetu ds. Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027. Pani Minister przywitała zgromadzonych – przedstawicieli strony rządowej, samorządowej, partnerów społecznych, partnerów gospodarczych, społeczeństwa obywatelskiego i Komisji Europejskiej. Przewodnicząca komitetu zwięźle podsumowała wdrażanie perspektywy, a także przedstawiła wyzwania dot. celów rozwojowych Unii Europejskiej oraz w związku z rozpoczęciem prac nad kolejną perspektywą finansową. Pani Minister podkreśliła również, że polityka spójności jest fundamentem integracji europejskiej. Wskazała także istotną rolę, jaką pełnią partnerzy spoza administracji w procesach związanych z funduszami unijnymi. Pani Minister poinformowała o utworzeniu grupy ds. zasad horyzontalnych.

W części otwierającej spotkanie głos zabrała także przedstawicielka Komisji Europejskiej Pani Emma Toledano-Laredo, Dyrektor ds. Wdrażania w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej (DG REGIO). Pani Emma Toledano-Laredo podkreśliła, że udział w spotkaniu przy udziale wszystkich stron i Komisji Europejskiej jest wyrazem partnerstwa i współpracy. Przedstawicielka Komisji Europejskiej podkreśliła, że ważne jest nadrobienie zaległości w realizacji perspektywy. Należy mieć jednak na uwadze trudne położenie Polski i państw całego regionu, które zmagają się ze skutkami wojny w Ukrainie, zmianami klimatu, wyzwaniami technologicznymi, cyfrowymi, bezpieczeństwa – wyzwania te pozostaną także na przyszłość. Pani Emma Toledano-Laredo podsumowała, że budowa silnej Unii Europejskiej wymaga zapewnienia silnych procesów spójności, które będą stawiały czoła tym wyzwaniom.

Pani Minister zapytała o uwagi do agendy, których gremium nie zgłosiło – obrady zostały poprowadzone zgodnie z planem. Ponadto zgromadzeni zostali poinformowani, że dalszą część posiedzenia poprowadzi Pan Konrad Wojnarowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

2. Stan realizacji programów perspektywy 2021-2027

- Prezentacja Pana Radosława Antoszka, Dyrektora Departamentu Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie stanu realizacji programów polityki spójności dla perspektywy finansowej na lata 2021-2027.
- Prezentacja Pani Edyty Kosobuckiej-Markiewicz, Zastępcy Dyrektora Departamentu Rybołówstwa, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie stanu realizacji programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa 2021-2027.
- Prezentacja Pani Bogumiły Dertkowskiej, Zastępcy Dyrektora Departamentu Departament Pomocy Społecznej, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie stanu realizacji programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027.

Dyskusja po prezentacjach:

Jako pierwsza głos zabrała Pani Emma Toledano-Laredo, gratulując wyników jakie we wdrażaniu osiągnęły programy. Przedstawicielka Komisji Europejskiej powiedziała, że zaprezentowany stan wynika z zaangażowania Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz wszystkich instytucji zarządzających. Odwołała się także do spotkań rocznych, które odbyły się na przełomie listopada i grudnia minionego roku. Pozwoliły one zagłębić się w szczegóły wdrażania programów krajowych oraz regionalnych, w tym głównych przyczyn opóźnień. KE ma świadomość konieczności nadrobienia zaległości we wdrażaniu i zapewniła o swoim pełnym wsparciu. Pani Emma Toledano-Laredo przedstawiła także nowy element w polityce unijnej jaką jest tzw. inicjatywa STEP.

Pani Justyna Ochędzan (Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych), powiedziała, że organizacje pozarządowe obserwują tempo wdrażania w programach za pośrednictwem Komitetów Monitorujących, w których biorą udział. Dopiero od tego roku organizacje spodziewają się naboru projektów, z których będą mogły korzystać, ponieważ w pierwszej kolejności w regionach ruszyły konkursy tzw. systemowe. Organizacje pozarządowe są często mniejszymi podmiotami, jednak są one zachęcane, żeby w większym stopniu korzystać ze środków unijnych. Przedstawicielka WRZOS

poruszyła temat obszarów wiejskich – w raportach wskazuje się na nierównowagę w rozwoju terenów wiejskich i miejskich. Zapytała w jaki sposób kwestia ta jest rozwiązywana oraz czy przewidywane jest monitorowanie lub dedykowanie środków w celu zniwelowania tej nierównowagi.

Następnie głos zabrał Pan Krzysztof Mrozek (Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć), który zapytał o zidentyfikowane przez MFiPR zagrożenia i wyzwania we wdrażaniu Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Odpowiedzi na oba pytania udzielił Pan Piotr Zygałło (Dyrektor Departamentu Programów Regionalnych):

- W pierwszej kolejności odniósł się do Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji, informując, że proces jest bardzo dynamiczny, z czego pięć regionów objętych funduszem zdaje sobie sprawę. Pod względem tempa wdrażania FST nie odbiega od innych funduszy. W przypadku dwóch regionów – łódzkiego i dolnośląskiego trwają dodatkowe rozmowy wyjaśniające z Komisją Europejską.
- Następnie Pan dyrektor Piotr Zygałło odniósł się do obszarów wiejskich, które są finansowane ze środków Wspólnej Polityki Rolnej oraz Polityki Spójności. Kontrakty programowe zawierane z Zarządami Województwa mają określone minimalne progi, które powinny zostać przeznaczone na obszary wiejskie. Na bazie doświadczeń z perspektywy finansowej 2014-2020 wiemy, że regiony przeznaczają większe środki dedykowane obszarom wiejskim (np. za sprawą instrumentów terytorialnych). Jednak należy pamiętać, że nie każdy rodzaj wsparcia na rzecz obszarów wiejskich może być finansowany ze środków polityki spójności (np. inwestycje wodno-kanalizacyjne czy drogi lokalne). Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej ma możliwość raportowania realizacji projektów na obszarach wiejskich dzięki rozwiniętemu systemowi teleinformatycznemu.

Pani Magdalena Krawczak-Rybczyk (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) podziękowała za deklarację możliwości raportowania danych w zakresie obszarów wiejskich. Jednocześnie poprosiła o przedstawianie monitoringu środków przeznaczanych na obszary wiejskie z polityki spójności na posiedzeniach Komitetu ds. Umowy Partnerstwa.

Pani Anna Grygierek (Związek Gmin Wiejskich RP) poparła głos swojej przedmówczyni w zakresie prezentacji na następnym posiedzeniu komitetu, ze względu na obawy gmin wiejskich czy mają szansę na otrzymanie środków na rozwój (m. in. w obszarze infrastruktury). Przedstawicielka strony samorządowej podkreśliła, że informacja ta jest ważna ze względu na aktualnie trwające protesty rolników.

Pan Maciej Kunysz (Stowarzyszenia EKOSKOP) zaapelował o przyśpieszenie przedstawienia informacji monitoringowej, w kolejnym miesiącu, ponieważ następne posiedzenie komitetu odbędzie się najpewniej za rok.

Pan Minister Konrad Wojnarowski zadeklarował przekazanie informacji i otwartość MFiPR na dialog w tym zakresie.

3. Podsumowanie prac podkomitetów KUP 2021-2027

- Prezentacja Pani Ewy Kulik-Bielińskiej, Przewodniczącej Podkomitetu ds. rozwoju partnerstwa, Fundacja im. S. Batorego
- Prezentacja Pana Piotra Zygały, Dyrektora Departamentu Programów Regionalnych, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Przewodniczący Rady ds. Sprawiedliwej Transformacji.
- Prezentacja Pani Małgorzaty Majewskiej, Zastępcy Dyrektora Departamentu Oceny Inwestycji, Ministerstwo Zdrowia, Przewodniczącej Komitetu Sterującego ds. koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia.

Dyskusja po prezentacjach:

Pan Zygmunt Mierzejewski (Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych) podziękował za aktywny udział części przedstawicieli strony samorządowej w pracach Podkomitetu ds. rozwoju partnerstwa i jednocześnie zaapelował o aktywność przedstawicieli wszystkich województw. Partnerzy zauważyli zbieżność pomiędzy brakiem aktywnego uczestnictwa, a rzetelnością w realizacji zasady partnerstwa w regionach. Pan Mierzejewski poinformował o problemie braku dedykowanej alokacji przeznaczonej na wsparcie partnerów społecznych w woj. łódzkim. Organizacje partnerów społecznych interweniowały w tej sprawie w Komisji Europejskiej.

Pan Arkadiusz Lewicki (Związku Banków Polskich), w nawiązaniu do prezentacji w zakresie podkomitetu ds. rozwoju partnerstwa i wakatu przedstawiciela partnerów gospodarczych w prezydium podkomitetu, poinformował o zgłoszeniu p. Tomasza Zjawionego. Pani Ewa Kulik-Bielińska wyjaśniła, że wakat jest w prezydium Podkomitetu ds. rozwoju partnerstwa, a przedstawiciel partnerów gospodarczych został zgłoszony do prezydium Komitetu ds. Umowy Partnerstwa.

Pan Maciej Kunysz zaapelował do Komisji Europejskiej i Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej o dostosowanie regulacji w zakresie konfliktu interesu do udziału partnerów spoza administracji – organizacji pozarządowych, partnerów gospodarczych, a także strony samorządowej, we wszelkich procesach związanych z programowaniem czy realizacją funduszy unijnych. Zwrócił się także z prośbą do KE o zrewidowanie wytycznych.

Pani Justyna Ochędzan nawiązała do tematu konfliktu interesów, podkreślając potrzebę dyskusji w tym zakresie z udziałem Komisji Europejskiej. Zaakcentowała także, że proces budowania potencjału partnerów będzie monitorowany przez organizacje zrzeszające partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego. Przedstawicielka partnerów zaapelowała także do przedstawicieli regionalnych instytucji zarządzających o nieogłaszanie jednego naboru wyczerpującego całą dostępną alokację na wsparcie budowy potencjału partnerów lecz podzielenie jej na kilka konkursów. Pani Justyna Ochędzan poruszyła również zagadnienie ubóstwa energetycznego, które jest zagadnieniem horyzontalnym. Podkreśliła, że bardzo ważna jest świadomość właścicieli nieruchomości w tym zakresie. Ponadto przedstawicielka WRZOS zapytała o możliwość dołączenia do Komitetu Sterującego ds. zdrowia.

Pani Małgorzata Majewska odniosła się do pytania i wyjaśniła, że członkowie Komitetu Sterującego są zdefiniowani w decyzji powołującej gremium. W składzie zostały uwzględnione m.in. pozarządowe organizacje pacjenckie wyłonione w ramach procesu prowadzonego przez Radę Działalności Pożytku Publicznego oraz Radę Organizacji Pacjentów przy MZ. Zaznaczyła, że do udziału w pracach Komitetu Sterującego można dołączyć również w charakterze stałego obserwatora lub eksperta.

Pani Emma Toladano-Laredo podkreśliła, że powoływane podkomitety służą kontynuacji dialogu na rzecz dobrej współpracy pomiędzy administracją publiczną, a jej partnerami. Dialog pozwala także na zrozumienie obowiązujących procedur i uczenie się przez cały czas realizacji programów. Ponadto zaznaczyła, że skoordynowane podejście do funduszy unijnych jest bardzo ważne. Pani Emma Toladano-Laredo odniosła się do kwestii FST, którego harmonogram realizacji jest napięty i musi być przestrzegany. W kontekście konfliktu interesów wyraziła otwartość KE do dyskusji i wsparcia oraz konieczności kontynuacji debaty w tym zakresie.

4. Stan spełnienia warunków podstawowych

- Prezentacja Pani Agnieszki Kapciak, Zastępcy Dyrektora Departamentu Strategii, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Dyskusja po prezentacji:

Pani Muriel Guin, Kierowniczka Działu ds. Polski, Czech i Słowacji w Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego (DG EMPL), pogratulowała stronie polskiej pracy i dokonań, jakie zostały osiągnięte w kontekście warunków podstawowych. Potwierdziła i pogratulowała spełnienia warunku tematycznego 4.6 dotyczącego zdrowia i opieki długoterminowej. Pani Muriel Guin podkreśliła, że w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 ważne będzie monitorowanie spełnienia warunków przez cały okres trwania programów. Przypomniała także, że KE ma trzy miesiące na ocenę spełnienia warunków od momentu przekazania ich przez Polskę.

Pani Małgorzata Lelińska (Konfederacja Lewiatan) pogratulowała wyników rozmów z Komisją Europejską i podkreśliła, że spełnienie warunków, zwłaszcza w zakresie Karty Praw Podstawowych jest kluczowe dla zachowania płynności w obecnej perspektywie finansowej. Przedstawicielka partnerów społecznych poprosiła o informacje w zakresie składania wniosków o płatność w poszczególnych programach.

Pani Karolina Dreszer-Smalec (Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych) powiedziała, że z poziomu Komitetu Monitorującego brak jest narzędzia do skutecznego monitorowania spełnienia warunków. Poinformowała także, że OFOP przygotowuje opinię prawną, która będzie mogła być przeanalizowana przez MFiPR, aby ulepszyć działania członków KM i pozwolić im na skuteczne monitorowanie zasad i warunków. Podziękowała za utworzenie grupy ds. zasady horyzontalnych.

Pan Maciej Kunysz wyraził zadowolenie z przekazania kompletu dokumentów w zakresie warunków podstawowych przez stronę polską do Komisji Europejskiej. Jednocześnie zwrócił się z apelem do ministerstwa o podjęcie głębszego dialogu z organizacjami pozarządowymi na każdym etapie prac nad dokumentami będącymi przedmiotem ustaleń z KE.

Pan Radosław Antoszek (Dyrektor Departamentu Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej), odpowiadając na zadane pytanie, poinformował, że Instytucje Zarządzające były gotowe do przesłania wniosków o płatność już pod koniec roku (2023 r.). Pan dyrektor przypomniał, że przekazanie wniosków o płatność następuje w określonych terminach w roku (6 razy w roku).

5. Działania Rzecznika Praw Obywatelskich w zakresie zapewnienia przestrzegania zasady niedyskryminacji i Karty Praw Podstawowych UE

- Prezentacja Pana Cezarego Węglińskiego, Radcy w Zespole Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Dyskusja po prezentacji:

Pani Ewa Kulik-Bielińska zapytała o datę prezentacji podręcznika przygotowywanego przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich dot. stosowania Karty Praw Podstawowych w ramach wdrażania funduszy europejskich oraz wyraziła chęć podjęcia współpracy z Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich w ramach grupy zadaniowej ds. zasad horyzontalnych.

Pan Cezary Węgliński odpowiedział, że publikacja materiałów nastąpi za dwa tygodnie i będzie miała miejsce na stronie internetowej biura oraz dostępnych kanałach. Ponadto materiały zostaną zaadresowane także do innych instytucji. Przedstawiciel BRPO potwierdził otwartość na współpracę.

Pani Justyna Ochędzan zapytała o stan prac pomiędzy Rzecznikiem Praw Obywatelskich, a ministerstwem w zakresie zgodności wytycznych EFS+ z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

Pan Piotr Krasuski (Dyrektor Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego), poinformował, że MFiPR, po otrzymaniu uwag BRPO do wytycznych, złożyło wyjaśnienia oraz wydało komentarz do wytycznych, których nowelizacja nie była konieczna.

Pani Muriel Guin wyraziła przekonanie, że Rzecznik Praw Obywatelskich ma bardzo ważną rolę w procesie wdrażania funduszy unijnych w Polsce. Zdolność doradcza tej instytucji jest bardzo istotna. Rola rzecznika została również opisana w samoocenie spełnienia warunku dot. stosowania Karty Praw Podstawowych.

6. Zadania i działalności Rzecznika Funduszy Europejskich

- Prezentacja Pana Tomasza Kota, Rzecznika Funduszy Europejskich, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Dyskusja po prezentacji:

Pani Małgorzata Lelińska zadała następujące pytania:

- Nr 1 - Przez kogo prowadzone są mediacje – przez zespół Rzecznika Funduszy Europejskich czy przez profesjonalnych mediatorów?
- Nr 2 - Czy można oszacować ile ze zgłaszanych spraw rozstrzygana jest na korzyść beneficjenta?

Pan Tomasz Kot odpowiedział na pytania zadane przez p. Lelińską:

- W zakresie pytania nr 2 – w wyniku interwencji zespołu Rzecznika Funduszy Europejskich i instytucji zarządzających zostało „uratowanych” wiele milionów dzięki anulowaniu lub zmniejszeniu niesłusznie nałożonych kar w ramach prowadzonych kontroli. Trudno jest oszacować dokładną liczbę spraw rozstrzyganych na korzyść beneficjenta, ale można przyjąć, że proporcje rozkładają się mniej więcej po połowie.
- W zakresie pytania nr 1 – pod hasłem mediacje należy rozumieć rozmowy i wyjaśnienia jakie prowadzi zespół Rzecznika Funduszy Europejskich z instytucjami zarządzającymi. Mediacje w ścisłym tego słowa znaczeniu raczej się nie zdarzają.

Pan Rafał Dymek (Polska Fundacja im. R. Schumana) podziękował Rzecznikowi Funduszy Europejskich i jego zespołowi za wkład do ekspertyzy w zakresie równości stron.

Pan Adam Mikołajczyk (Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego) podkreślił, że spraw prowadzonych przez zespół RFE nie ma wiele co jest dobrym sygnałem. Instytucja Rzecznika jest swego rodzaju ostatnią deską ratunku, do której trafia niewielka część spraw, gdyż większość udaje się rozstrzygnąć w wyniku działań prowadzonych przez instytucje zarządzające.

Pan Tomasz Kot uzupełnił wypowiedź o informację nt. braku złożonych skarg w zakresie Karty Praw Podstawowych w 2023 r. do Rzecznika Funduszy Europejskich i rzeczników regionalnych.

Pan Maciej Kunysz zapytał czy Rzecznik Funduszy Europejskich posiada wiedzę ile spraw trafia do sądów administracyjnych, które dotyczą wykorzystania i rozliczenia środków unijnych i dlaczego niewielka część spraw trafia do rzecznika.

Pan Tomasz Kot odpowiedział, że nie posiada takiej wiedzy. Zjawisko to może wynikać z faktu, że część spraw od razu trafia bezpośrednio do sądu.

Pani Magdalena Bednarska-Wajerowska (Dyrektor Departamentu Funduszy Europejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego) wyjaśniła powód popularności postępowań sądowych z perspektywy instytucji zarządzającej. Wynika to z konstrukcji systemu odwołań. Jeśli instytucja zarządzająca nie przyjmie odwołania, następnym krokiem jest wejście na ścieżkę sądową.

Pan Maciej Kunysz przywołał przykład Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, którego pozycja jest silniejsza. W tym miejscu zaapelował do ministerstwa o wzmocnienie pozycji Rzecznika Funduszy Europejskich, co byłoby dużą korzyścią dla beneficjentów.

7. Przyszłość polityki spójności po 2027 roku

- Prezentacja Pani Renaty Calak, Dyrektora Departamentu Strategii, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Dyskusja po prezentacji:

Pan Maciej Kunysz wyraził zadowolenie z postulatu, że nowa perspektywa powinna być formułowana w ramach zarządzania wielopoziomowego. Przedstawiciel partnerów spoza administracji zwrócił się z prośbą by prace nad kolejną perspektywą były prowadzone nie tylko w zamkniętych grupach eksperckich, ale także z włączeniem w ten proces obywateli. Podkreślił, że perspektywa polityków i urzędników różni się od perspektywy obywateli, którą należy brać od uwagę.

Pan Adam Nowak (Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) określił politykę spójności jako jeden z głównych motorów rozwoju obszarów wiejskich. Dlatego też należy pamiętać o ukierunkowaniu wsparcia z polityki spójności na zrównoważony rozwój tych terenów. Pan minister

podkreślił, że ważne będzie włączenie szerokiego grona odbiorców do debaty na temat przyszłości polityki spójności. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi popiera zapewnienie i wzmocnienie silnego budżetu dla polityki spójności, jednocześnie warto pamiętać o odpowiednim programowaniu działań, które będą wspierać rozwój wsi (m. in. energetyka, dostęp do szerokopasmowego Internetu, usługi transportowe i publiczne). Ważne jest także zadbanie o tematy horyzontalne na obszarach wiejskich: sytuacja demograficzna, transformacja energetyczna, polityka wodna, ochrona terenów i zasobów przyrodniczych.

Pan Krzysztof Mrozek powiedział, że kolejna perspektywa finansowa ma fundamentalne znaczenie dla osiągnięcia celów klimatycznych Unii Europejskiej (na lata 2050 i 2040). Wzmocnienia wymaga wymiar społeczny w kwestii transformacji energetycznej (w kontekście ubóstwa energetycznego), a proces sprawiedliwej transformacji będzie potrzebował przemyslenia i wzmocnienia. Istotne będzie także przemyslenie form wsparcia i interwencji, które będą planowe w innych instrumentach (np. Społeczny Fundusz Klimatyczny). Ponadto ważne będzie wzmocnienie ram partnerstwa w kontekście reformy Kodeksu Partnerstwa. Należy także wziąć pod uwagę poprawę koordynacji i spójności w obliczu nowych instrumentów finansowych. Pan Krzysztof Mrozek zachęcił także do wykorzystania potencjału członków komitetu podczas zbliżającej się polskiej prezydencji.

Pani Justyna Ochędzan podkreśliła, że dbałość o spójność na obszarach wiejskich jest ważna. Odniosła się także do dołączenia do głosu krajów, które apelują o przedłużenie rozliczania środków w ramach KPO. Pani Justyna Ochędzan zaapelowała o włączenia partnerów na każdym etapie projektowania dokumentów.

Pani Emma Toledano-Laredo podziękowała za prezentację i przedstawienie wszystkich inicjatyw podejmowanych przez Polskę w zakresie przyszłości polityki spójności. W tym kontekście ważna będzie zbliżająca się polska prezydencja w Radzie UE (I poł. 2025 r.). KE pracuje w ramach grupy wysokiego szczebla, której prace kończą się, a efekty zostaną wkrótce zaprezentowane.

Poinformowała także o nadchodzącej publikacji 9. Raportu kohezyjnego, który będzie stanowił diagnozę wyzwań stojących przed wspólnotą europejską oraz organizacji forum spójności w pierwszej połowie kwietnia (11-12.04). Wyzwania te (m. in. zmiany klimatu, transformacja energetyczna, cyfryzacja, zmiany technologiczne i globalizacja, kryzys demograficzny, sprawy społeczne) są zróżnicowane w zależności od poziomu rozwoju danego regionu. Silna polityka spójności da odpowiedź na wyzwania postawione przed wspólnotą europejską. To co możemy zrobić teraz to zadbać o terminowe wdrażanie.

Pani Małgorzata Lelińska przyznała, że o przyszłości polityki spójności należy rozmawiać jak najwcześniej ze względu na ograniczony czas i uniknięcie opóźnień w rozpoczęciu kolejnej

perspektywy finansowej. Przedstawicielka parterów społecznych rozważała możliwość czerpania z rozwiązań KPO przez politykę spójności, jednocześnie podkreślając, że niektóre elementy w KPO nie są tak dobrze rozwinięte jak w polityce spójności (np. realizacja zasady partnerstwa). Podkreśliła, że w walce o duży budżet polityki spójności ważne jest pokazanie obecnych efektów. Pani Małgorzata Lelińska wyraziła nadzieję, że po formalnej akceptacji warunków przez KE, nastąpi dynamizacja procesów wdrażania, zwracając się do KE z apelem o sprawne wydanie decyzji. Jednocześnie zauważyła, że poza rozmowami o przyszłości polityki spójności zbliża się polska prezydencja i przegląd śródkresowy.

8. Sprawy różne

Pan Jan Szymański (Dyrektor Departamentu Programów Regionalnych, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego) mając na względzie zbliżający się przegląd śródkresowy, ale także wychodząc naprzeciw wymienianej zasadzie partnerstwa i zarządzania dzielonego, zaapelował o uwzględnienie w przeglądzie śródkresowym rewizji programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich w zakresie współfinansowania instrumentu ZIT. Podkreślił, że ważne w tym kontekście jest wzmacnianie systemu w obliczu wyzwań przed jakimi stoją instytucje w regionach.

Pan Maciej Kunysz zapytał czy zapowiadane zmiany w regulaminie KUP dotyczące refundacji kosztów udziału w posiedzeniach będą realizowane. Pani Renata Calak potwierdziła podjęcie takich działań. Ponadto Pan Maciej Kunysz powiedział, że to już kolejna perspektywa, w której zidentyfikowano problem definicji organizacji pozarządowych i organizacji przedsiębiorców, w wyniku czego organizacje pozarządowe mają ograniczoną możliwość aplikowania o środki finansowe. Wniósł prośbę o analizę i zmianę przepisów, aby umożliwiły absorpcję środków przez organizacje pozarządowe.

Pan Jakub Wygnański (Fundacja Stocznia) pozytywnie ocenił dotychczasowy proces budowania potencjału instytucji społeczeństwa obywatelskiego, finansowany ze środków europejskich zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Wspólną troską wszystkich interesariuszy powinno być wykorzystanie tych środków w najlepszy możliwy sposób. Zaapelował o pochylenie się podczas przeglądu śródkresowego nad sposobem wykorzystania środków w sposób efektywny, m.in. w zakresie podnoszenia kompetencji. Szkolenia nie zawsze są najlepszym rozwiązaniem, niemniej najpowszechniej stosowanym.

Pan Piotr Krasuski powiedział, że jesteśmy świadomi oceny partnerów spoza administracji w zakresie treści programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego oraz programów regionalnych dotyczącej „capacity building”. Propozycja złożona przez DZF na KM FERS (dotycząca jak najszybszego rozpoczęcia dyskusji w tym zakresie) we wrześniu 2023 r. jest aktualna, a instytucja zarządzająca

programem FERS czeka na propozycje partnerów w zakresie proponowanych zmian. Ewentualne zmiany będą mogły być wprowadzone przy okazji modyfikacji programu w ramach przeglądu śródkresowego. Oczywiście, wydatki na podnoszenie kwalifikacji nie muszą wyłącznie skupiać się na szkoleniach, instytucja zarządzająca jest otwarta na propozycje.

Pan Adam Mikołajczyk nawiązał do zasady deinstytucjonalizacji z obszaru zdrowia i usług społecznych. Rozmowy z KE pokazały, że w Polsce rozbudowana jest sfera instytucjonalna, natomiast proces deinstytucjonalizacji (w tym np. opieka wytchnieniowa) wymaga interwencji, dlatego należałoby wyważyć kryteria dla obu tych sfer, tak aby zdeinstytucjonalizowane usługi społeczne mogły być rozwijane bez przeszkód.

Pan Jan Szymański nawiązał do kwot elastyczności, które będą odblokowane po zmianie programów w ramach przeglądu śródkresowego. Ponadto zwrócił się do KE z pytaniem czy KE będzie rekomendowała przeznaczenie kwot elastyczności na lata 2026-2027 na określony przez siebie zakres interwencji.

Pani Justyna Ochędzan powiedziała, że deinstytucjonalizacja pomocy społecznej jest bardzo ważna i należy rozpocząć dyskusję w tym zakresie ze względu na czekające wyzwania w obliczu zmian demograficznych. Należy dobrze zaplanować wsparcie obiektów (np. DPS) w perspektywie długofalowej. Ważne jest włączenie społeczeństwa obywatelskiego w dyskusję i proces.

Pani Renata Calak zapewniła, że jak najszersze grono partnerów spoza administracji zostanie włączone w prace dotyczące przyszłości polityki spójności. Ponadto dyskusja zostanie zintensyfikowana na istniejących forach. Wyzwaniem jest wyciąganie wniosków z nowo rozpoczętej perspektywy, co jest jednocześnie ważne przy planowaniu kolejnej. Pani dyrektor Renata Calak zwróciła uwagę na kwestię warunków i tego czy polityka spójności powinna być obarczona ich spełnieniem, ponieważ nie zawsze zakres warunków jest zbieżny z interwencją przewidzianą w funduszach. Na wiele pytań (m. in. dot. warunków, powiązania z obszarami wiejskimi) należy znaleźć odpowiedzi i zawrzeć je w stanowisku Rządu RP nt. przyszłości polityki spójności po 2027 r. Podkreśliła, że ważne jest znalezienie kompromisu i mówienie jednym głosem. Ponadto równolegle będą prowadzone prace dot. Koncepcji Rozwoju Kraju i śródkresowej strategii rozwoju kraju. Zachęca do przemyśleń i składania propozycji w zakresie polityki spójności.

9. Podsumowanie

Pan Konrad Wojnarowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej podziękował zgromadzonym za aktywny udział. Podsumował stan realizacji programów i podkreślił, że proces wdrażania funduszy nabrał tempa. Wybrane projekty mają już przyznane dofinansowanie,

a zawarte umowy opiewają łącznie na kwotę stanowiącą niemal 13% wartości przyznanych Polsce Funduszy Europejskich. Pan Minister podkreślił, że przed beneficjentami oraz instytucjami kolejny rok wyęźonej współpracy, do której gorąco zachęcił. Odniósł się także do zaangażowania członków podkomitetów oraz planowanego powołania grupy ds. horyzontalnych. Pan Minister podziękował przedstawicielkom Komisji Europejskiej za udział oraz otwartość i gotowość do dialogu.

Pani Emma Toledano-Laredo, w imieniu delegacji Komisji Europejskiej, podziękowała za możliwość udziału w posiedzeniu oraz ciekawą dyskusję.